

P-05-1071 Dylid argraffu rhif cofrestru cerbydau ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car

Y Pwyllgor Deisebau | 15 Rhagfyr 2020
Petitions Committee | 15 December 2020

Cyfeirnod: RS20/14687-6

Rhif y ddeiseb: P-05-1071

Teitl y ddeiseb: Dylid argraffu rhif cofrestru cerbydau ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car

Testun y ddeiseb:

Mae pecynnau bwyd brys yn cyfrannu'n fawr at broblem sbwriel ar y ffyrdd yn ein cymunedau.

Rydym ni o'r farn y byddai argraffu rhif cofrestru'r cerbyd ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car yn helpu i leihau'r felltith gostus hon.

1. Cefndir

Yn ei adroddiad ar gyfer 2018-19, sef [Pa Mor Lân yw ein Strydoedd?](#), nododd sefydliad Cadwch Gymru'n Daclus fod gwastraff bwyd brys wedi'i gofnodi ar 19.6 y cant o strydoedd Cymru ar gyfartaledd.

Mewn adroddiad a gyhoeddwyd yn 2018 gan Eunomia ac a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru, sef [Options for Extended Producer Responsibility in Wales](#), amcangyfrifwyd bod tua 950 tonnell o wastraff pecynnu cludfwyd yn cael ei gynhyrchu yng Nghymru bob blwyddyn, a bod dim ond 8.5 y cant ohono yn cael ei ailgylchu. Dywed yr adroddiad:

While accounting for less than 0.06% by weight of Welsh municipal waste arisings, takeaway food packaging is a highly visible component of litter. We estimate that takeaway food packaging waste (which includes expanded polystyrene (EPS) containers) accounts for 1.6% of litter by weight on the ground and in litter bins, but accounts for a larger proportion overall by volume.

Ymhlith y deunyddiau na ellir eu hailgylchu, un o'r rhai mwyaf trafferthus ohonynt yw polystyren ehangedig (EPS) neu bolystyren ewyn, sef y prif ddeunydd a ddefnyddir i wneud pecynnau bwyd brys. Mae'n eithriadol o ysgafn ac yn ddeunydd insiwleiddio da, ac felly, mae'n effeithiol o ran cadw bwyd yn gynnes. Yn ogystal â'r ffaith nad yw'r deunydd hwn fel arfer yn cael ei ailgylchu, dywedodd Cadwch Gymru'n Daclus ei fod yn drafferthus oherwydd:

- ei fod yn ysgafn ac felly'n hawdd ei symud gan y gwynt a'r dŵr;
- ei fod yn torri i fyny yn ddarnau bach, sy'n golygu ei fod yn anodd ei gasglu wrth lanhau;
- ei fod yn aros yn yr amgylchedd am amser hir iawn.

Er bod rhai diwydiannau wedi gwneud ymdrechion i hyrwyddo'r broses o ailgylchu polystyren, ni fabwysiadwyd unrhyw ddull ar gyfer y diwydiant bwyd brys yn ei gyfanrwydd. Mae rhai o'r bwytaï cadwyn mwyaf yn y sector bwyd brys wedi cymryd camau i ddefnyddio defnyddiau bioddiraddadwy amgen yn lle pecynnau EPS, ond mae llawer o fusnesau annibynnol llai yn y sector bwyd brys yn parhau i ddefnyddio pecynnau EPS yn rheolaidd gan fod y gost o wneud hynny yn is fesul uned.

Roedd cwpanau bwyd brys hefyd yn rhan o'r arolwg a gynhaliwyd gan sefydliad Cadwch Gymru'n Daclus, ochr yn ochr â chynwysyddion diodydd eraill. Yn ôl yr

arolwg, roedd y cynwysyddion hynny wedi'u cofnodi ar 5 y cant o strydoedd Cymru.

Amlygodd adroddiad gan y Gymdeithas Cadwraeth Forol (MCS), sef [Great British Beach Clean 2019 Report](#), y ffaith mai darnau bach o blastig neu bolystyren yw'r sbwriel a geir amlaf ar draethau'r DU, a'r ffaith bod 30.4 y cant o'r holl sbwriel a geir, ar gyfartaledd, yn sbwriel nad yw'r cyhoedd wedi'i waredu'n gywir. Nododd yr adroddiad fod 29 o gynwysyddion diodydd i'w gweld ar bob 100 metr o draeth yng Nghymru, ar gyfartaledd.

Troseddau yn ymwneud â thafllu sbwriel a'r drefn orfodi

Mae'r weithred o daflu sbwriel yn drosedd o dan [Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990](#) fel y'i diwygiwyd gan [Ddeddf Cymdogaethau Glân a'r Amgylchedd 2005](#).

Mewn perthynas â'r drosedd o daflu sbwriel, gellir rhoi hysbysiad cosb benodedig i berson, a hynny gan orfodi dirwy arno. Mae [canllawiau Llywodraeth Cymru ar hysbysiadau cosb benodedig](#) yn egluro bod y swm y gall awdurdod lleol ei godi mewn perthynas â'r drosedd o daflu sbwriel yn amrywio rhwng £75 a £150. Y swm diofyn a bennir yw £75. Fodd bynnag, os nad yw'r unigolyn dan sylw yn talu'r dirwy neu os yw'n troseddu dro ar ôl tro, gellir ei erlyn a'i ddirwyo hyd at £2,500 yn y Llys Ynadon. Mae'r canllawiau hefyd yn nodi bod gan awdurdodau lleol y pŵer i awdurdodi person i fod yn Swyddog Gorfodi. Mae'r statws hwn yn galluogi'r person dan sylw i gyhoeddi hysbysiadau cosb benodedig ar ran yr awdurdod lleol.

2. Camau gweithredu gan Lywodraeth Cymru

Ym mis Ionawr 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gynigion i 'symud tuag at ddyfodol diwastraff erbyn 2050' mewn strategaeth economi gylchol newydd, sef '[Mwy Nag Ailgylchu](#)'. Mae [crynodeb o'r ymatebion a gafwyd](#) yn cynnwys yr awgrym bod 'ysgogiadau'r Llywodraeth' yn cael eu defnyddio i gyflwyno 'gwaharddiadau neu gyfyngiadau i gael gwared yn raddol ar y defnydd o blastig untro diangen sy'n aml yn cael ei daflu'n sbwriel.' Mae'r [crynodeb rhanddeiliaid](#) yn nodi mai un o'r pwyntiau allweddol a godwyd gan bobl ifanc oedd yr 'angen inni weithredu ar sbwriel' am resymau amrywiol, gan gynnwys 'bywyd gwyllt a thwristiaeth'.

Gan [gydnabod y materion amgylcheddol pwysig](#) sy'n deillio o or-ddefnyddio eitemau untro a chael gwared ohonynt mewn modd amhriodol, gan gynnwys

cynwysyddion cludfwyd a chyllyll a ffyrac plastig, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ar 18 Mawrth 2020 ei bod yn bwriadu gwahardd y defnydd o blastig untro.

Dywedodd Hannah Blythyn AS, y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol, fod y cynigion yn 'rhan o ddull ehangach, integredig o fynd i'r afael â phroblemau sy'n cael eu creu gan ormod o blastig a sbwriel mewn cymunedau'. Cadarnhaodd y Dirprwy Weinidog y byddai'r cyfyngiadau yn dod i rym yn hanner cyntaf 2021. Cynhaliwyd ymgyngoriad ar y cynigion rhwng 30 Gorffennaf a 22 Hydref 2020, ac mae'r ymatebion yn cael eu hadolygu ar hyn y bryd.

Ar 13 Hydref 2020, cafodd y cyfrifoldeb dros bolisi gwastraff ei symud i bortffolio Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig.

Mewn ymateb i'r ddeiseb hon, dywedodd Lesley Griffiths AS, Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig ('y Gweinidog'), ei bod yn benderfynol o sicrhau bod Cymru yn dod yn genedl ianach. Cadarnhaodd y Gweinidog y byddai'r weithred o daflu sbwriel o gerbyd yn faes ffocws allweddol mewn cynllun atal sbwriel y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu ei gyhoeddi yn gynnar y flwyddyn nesaf. Dywedodd y Gweinidog mewn llythyr (Saesneg yn unig):

The aim of the Plan is to achieve a litter Free Wales and will include proposals to enable waste reduction, education and behavioural change and enforcement action. The plan will highlight potential regulatory interventions, including the introduction of new powers to enable financial penalties to be issued to the owner of a vehicle.

Yn ogystal, nododd y Gweinidog fod ei swyddogion wedi cynnal cyfarfodydd cychwynnol gyda busnesau perthnasol er mwyn trafod y broses o argraffu rhif cofrestru cerbydau ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car. Yn ôl y Gweinidog, amlygodd y cyfarfodydd hyn nifer o rwystrau gweithredol a chyfreithiol posibl y mae ei swyddogion yn ceisio eu deall yn well at ddibenion llywio'r camau nesaf yn y broses hon. Dywedodd y Gweinidog fod Llywodraeth Cymru wedi cynnig llwybr o ran argraffu rhif cofrestru cerbydau ar becynnau bwyd brys a werthir drwy ffenest y car. Fodd bynnag, ychwanegodd y Gweinidog:

...due to the ongoing COVID-19 pandemic and concerns over General Data Protection Regulation (GDPR) requirements from the fast food companies, we are unable to take this forward at present. My officials continue to work with the sector on this issue and are pursuing other potential interventions which could be introduced in the interim.

Dywedodd y Gweinidog hefyd ei bod o'r farn mai dim ond rhan o'r ateb i'r broblem o daflu sbwriel oedd camau rheoleiddio a gorfodi, gan dynnu sylw at y ffaith bod mentrau ar gyfer newid ymddygiad a chodi ymwybyddiaeth yr un mor bwysig.

3. Camau gweithredu Senedd Cymru

Mae'r Pwyllgor Deisebau wedi ystyried y deisebau a ganlyn ym maes lleihau gwastraff bwyd brys a/neu y broblem o daflu sbwriel:

- [P-04-547 Gwahardd Deunydd Pacio Polystyren ar gyfer Bwyd a Diod Cyflym;](#)
- [P-05-750 Ar gyfer eitemau untro: cyflwyno System Dychwelyd Ernes ar gyfer cynwysyddion diodydd a sicrhau y gellir compostio cynwysyddion bwyd cyflym a'r offer sy'n gysylltiedig â hwy](#)

Yn ei Chyfarfod Llawn cyntaf ym mis Chwefror 2019, gwnaeth Senedd Ieuenctid Cymru ddethol 'sbwriel a gwastraff plastig' fel un o'r tri phwnc y byddai'r Senedd Ieuenctid yn eu blaenoriaethu. Ar 5 Tachwedd 2020, cyhoeddodd Pwyllgor Sbwriel a Gwastraff Plastig Senedd Ieuenctid Cymru ei adroddiad '[Y Gorau o'n Gwastraff](#)'.

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.